

Stadiul organizării și finanțării serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare în România

Sectorul serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare a suferit transformări majore în ultimii ani, atât din punct de vedere tehnic cât și organizatoric. De asemenea, în toate documentele programatice se evidențiază importanța serviciilor publice și rolul lor în procesul de ridicare a calității vieții. Cu toate acestea starea infrastructurii locale și calitatea serviciilor asigurate populației continuă să fie deficitară.

Lipsa îndelungată a fondurilor de investiții, incoerența strategiilor adoptate în acest domeniu în cursul anilor '90, au determinat o deteriorare continuă a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare. De aceea, modernizarea capacităților existente și dezvoltarea unor noi, care să permită generalizarea accesului populației la servicii de o calitate corespunzătoare constituie astăzi o prioritate indiscutabilă.

Finanțarea serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare

Finanțarea activității curente a serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare se face prin încasarea contravalorii acestora de la consumatori, la prețurile și tarifele aprobate de către autoritățile locale. Prin urmare, activitatea de exploatare nu se subvenționează și nu se practică sisteme de protecție socială directă la serviciile publice de alimentare cu apă și canalizare.

În ceea ce privește *finanțarea dezvoltării infrastructurii locale*, trebuie remarcat că în această perioadă bugetul de stat se confruntă cu constrângeri mari și de aceea tendința de reducere a finanțării investițiilor din această sursă este tot mai evidentă. De altfel, odată cu intrarea în vigoare a Legii finanțelor publice locale, bugetul de stat participă cu resurse numai la finanțarea obligațiilor pe care și le-a asumat în cadrul unor acorduri încheiate cu instituțiile financiare internaționale.

Pe de altă parte, *autoritățile locale* nu au încă suficiente resurse proprii pentru acoperirea acestor nevoi, iar *operatorii de servicii publice de alimentare cu apă și canalizare*, fie că este vorba de societăți comerciale, fie de regii autonome, au posibilități financiare foarte limitate, cauzate în principal de:

- rata foarte redusă a profitului. Din păcate mentalitatea generală este că aceste servicii nu trebuie organizate după criterii de eficiență economică, ci după principii exclusive de protecție socială;

- blocajul financiar și întârzierea la plată a facturilor. Din această cauză nu pot fi mobilizate nici măcar fondurile din amortizarea capitalului fix. Este de menționat că există localități unde perioada medie de încasare a facturilor depășește 300 de zile;

costurile de exploatare mari, generate în principal de starea tehnică deplorabilă a majorității rețelelor, instalațiilor și echipamentelor

MECANISMUL ECONOMIC – FINANCIAR AFERENT SERVICIILOR PUBLICE. PRETURI SI TARIFE

Tarifele pentru plata serviciilor de apa si de canalizare se fundamenteaza pe baza costurilor de productie si exploatare, a costurilor de intretinere si reparatii, a amortismentelor aferente capitalului imobilizat in active corporale si necorporale, a obligatiilor ce deriva din contractul de delegare si includ cote pentru plata dobanzilor si restituirile creditelor, pentru crearea surselor de dezvoltare si modernizare a sistemelor tehnico-edilitare, precum si profitul operatorului, in conditiile legii, cu respectarea urmatoarelor conditii:

a) structura si nivelul tarifelor sa fie stabilite astfel incat sa reflecte costul efectiv al furnizarii/prestarii serviciilor de apa si de canalizare, sa descurajeze consumul excesiv, sa incurajeze functionarea eficienta a acestora si protectia mediului, sa incurajeze investitiile de capital si sa fie corelate cu gradul de suportabilitate de catre utilizatori;

b) sa fie asigurata si respectata autonomia financiara a operatorului;

c) operatorul sa aiba dreptul de a propune tarife binome care au: o componenta fixa, proportionala cu cheltuielile necesare pentru mentinerea in exploatare si functionarea in conditii de siguranta si eficienta a sistemului de alimentare cu apa, respectiv de canalizare, si una variabila, in functie de consumul de apa, respectiv de cantitatea de ape uzate, inregistrate la utilizatori;

d) operatorul sa aiba dreptul de a indexa periodic tarifele in functie de rata inflatiei, in baza unor formule de indexare avizate de autoritatea de reglementare si aprobate de autoritatile administratiei publice locale responsabile;

e) aprobarea tarifelor sa se faca de catre consiliile locale, consiliile judetene sau, dupa caz, de Consiliul General al Municipiului Bucuresti, in conformitate cu dispozitiile legale, in baza avizului autoritatii de reglementare si cu conditia respectarii urmatoarelor cerinte:

- asigurarea furnizarii/prestarii serviciilor de apa si de canalizare la nivelurile de calitate stabilite de consiliile locale sau prin contractele de delegare a gestiunii, dupa caz;

- realizarea unui raport calitate/cost cat mai bun pentru serviciile de apa si de canalizare furnizate/prestate pe perioada angajata si asigurarea unui echilibru intre riscurile si beneficiile asumate de partile contractante;

- asigurarea exploatarii si intretinerii eficiente a bunurilor apartinand domeniului public si/sau privat al autoritatilor administratiei publice locale afectate serviciilor de apa si de canalizare;

f) in cazul gestiunii delegate autoritatile administratiei publice locale competente sa fie obligate sa verifice periodic urmatoarele:

- serviciile de apa si de canalizare furnizate/prestate si nivelul de calitate a acestora;

- indeplinirea nivelurilor de servicii si aplicarea penalitatilor pentru neindeplinirea acestora;
- mentinerea echilibrului contractual rezultat prin licitatie si stabilit prin regulamentul de organizare si functionare a serviciilor de apa si de canalizare;
- asigurarea unor relatii echidistante si echilibrate intre operator si utilizatori;
- limitele minime si maxime ale profitului operatorului cu capital privat;
- clauzele de administrare, intretinere si predare a bunurilor publice;
- planul social de limitare a efectelor negative ale concedierilor;
- independenta manageriala a operatorului fata de orice ingerinte ale autoritatilor si institutiilor publice;
- responsabilitatea autoritatii publice pentru nerespectarea obligatiilor sale contractuale.

(2) Autoritatile administratiei publice locale pot finanta dezvoltarea serviciilor de apa si de canalizare numai in conditii de asigurare a surselor bugetare si in conditiile in care, din studiile realizate de organisme independente, rezulta ca majoritatea utilizatorilor nu pot suporta tarifele necesare dezvoltarii propuse.

(3) In cazul gestiunii delegate, pentru mentinerea echilibrului contractual, orice subventie a serviciilor incredintate operatorului va putea fi aprobata de consiliile locale numai daca determina o reducere a tarifului, corespunzatoare subventiei acordate si/sau o crestere a calitatii serviciilor de apa si de canalizare, inclusiv prin reducerea timpilor de realizare, corespunzatoare subventiei acordate.

MECANISMUL ECONOMIC SPECIFIC ÎN DOMENIUL GOSPODĂRII CANTITATIVE SI CALITATIVE AL APELOR

Mecanismul economic specific în domeniul gospodăririi cantitative si calitative a apelor include sistemul de plăți, bonificatii si penalități, ca parte a modului de finantare pe principii economice a Administrației Naționale “Apele Române“, în scopul funcționării în siguranță a Sistemului Național de Gospodărire a Apelor.

Sistemul de plăți se bazează pe regula **beneficiarul**, respectiv **poluatorul plătește** în funcție de serviciile prestate si de cele privind folosirea rațională a resurselor de apă. In funcție de modul de folosire a resurselor de apă, se pot acorda bonificatii utilizatorilor care demonstrează grijă pentru folosirea si protectia calității apei sau penalități pentru utilizatorii la care se constată abateri de la prevederile contractuale.

Administrația Națională “Apele Române“ este singura în drept să aplice sistemul de plăți pentru serviciile specifice de gospodărire a apelor tuturor utilizatorilor , indiferent de deținătorul cu orice titlu al amenajării precum si din sursele subterane, cu excepția apelor geotermale

Tarifele pentru serviciile specifice de gospodărire a apelor, prevăzute în Anexa nr. 6, sunt diferențiate pe categorii de surse, ca urmare a condițiilor diferite de asigurare a apei și pe utilizatori pentru stimularea economică a utilizării durabile a apelor.

Tarifele pentru serviciile specifice de gospodărire a apelor pentru ameliorarea și monitorizarea cantitativă și calitativă a poluanților din apele uzate evacuate și de protecția calității resurselor de apă se stabilesc prin Hotărâre de Guvern